

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
26.10.2018

SM1832488
00.02.04
SMDno-2018-1834

Jakelussa mainitut

Lausuntopyyntö 24.9.2018 VM/120:00/2017
VM /1277/03.01.01/2018

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maakuntien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen valtakunnallisen palvelukeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista

Valtiovarainministeriön on pyytänyt Sisäministeriöltä lausuntoa luonnoksesta asetukseksi maakuntien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen valtakunnallisen palvelukeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista.

Pelastustoimi on turvallisuusverkkolain 3§ mukaisesti turvallisuusverkkoa toiminnassaan käyttäväksi veloitettu toimija, ja nyt lausuttavana oleva asetusluonnoksen voimaantulo vaikuttaa oleellisesti toimialan käytänteisiin ja toimintoihin.

Sisäministeriön pelastusosasto toteaa, että asetusluonnoksen perusteella palveluiden käyttö ja käyttöympäristöt pelastustoimen näkökulmasta tulisi tarkentaa asetuksessa ja perusteluissa johtuen julkisen hallinnon turvallisuusverkkolain näkökulmasta. Julkisen hallinnon turvallisuusverkkolain mukaisesti pelastustoimea koskee julkisen hallinnon turvallisuusverkon käyttövelvoite. Julkisen hallinnon turvallisuusverkkolain 2§ käyttövelvoite koskee sellaista valtion johtamiseen ja turvallisuuteen, maanpuolustukseen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, pelastustoimintaan, meripelastustoimintaan, hätäkeskustoimintaan, maahanmuuttoon ja ensihoitopalveluun liittyvää viranomaisten sisäistä, välistä ja ulkoista yhteistoimintaa ja viestintää, joissa noudatetaan korkean varautumisen tai turvallisuuden vaatimuksia.

Pelastustoimi ovat yksi sisäisistä turvallisuusviranomaistoimijoista, joiden toiminnassa korostuu korkean varautuminen vaatimukset ja tietoturvallisuus. Pelastustoimen palvelujen kustannustehokkuuden ja tarkoituksenmukaisen tuottamistavan näkökulmasta useiden käyttöympäristöjen ja ratkaisujen päällekkäinen käyttö ei ole tarkoituksenmukaista. Pelastustoimen normaalioloissa käyttämä käyttöympäristö ja palvelut tulee toimia myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Tästä syystä käyttöympäristöt ja palvelut tulisi toteuttaa jo normaaliajan käytössä näiden vaatimusten mukaisesti.

Valtorin TUVE-yksikön lakisääteisenä tehtävä on lain mukaisesti yksinoikeudella yhdistää turvallisuusverkon palvelut käyttäjien muihin tieto- ja viestintätekniisiin palveluihin ja vastata tämän palvelukokonaisuuden välittämisestä ja tarjoamisesta käyttäjille. Asetusluonnoksen perusteella jää epäselväksi Valtorin ja maakuntien palvelukeskuksen roolit sekä vastuut kokonaisuudessa. Maakuntien palvelukeskuksen toiminnan osalta tulisi varmistua, että palvelukeskusten roolit ovat selkeät ja palveluiden yhteentoimivuus taataan sekä tietoturvallisuuden ja varautumisen vaatimukset täyttyvät.

Asetusluonnoksessa ei selviä, miten palvelukeskuksen tulisi varmistua yhteistyössä käyttäjien kanssa varautumisen vaatimuksista. Palvelukeskuksen tulisi valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä huolehtia siitä, että palvelukeskuksen toiminta ja sen myötä myös palveluja käyttävien asiakkaiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Asetusluonnoksesta ei käy ilmi, miten palvelukeskukselle luodaan velvoitteeksi vastata näihin palveluihin koskien turvallisuus-, valmius-, varautumis- ja jatkuvuusvaatimusten toteutumisesta normaalioloissa ja niiden häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Asetusluonnoksen perusteella ei selviä, miten käytettävien alihankintaketjujen osalta palvelukeskuksen tulee varmistua, että palveluiden tuottamisessa toteutuu myös turvallisuus-, valmius-, varautumis-, ja jatkuvuusvaatimukset kokonaisuutena. Palvelukeskuksen tuottamien palveluiden hallinta, ohjaus ja valvonta tulee säilyä palveluntuottajalla niin, että palveluiden turvallisuus tai palvelutuotannon jatkuvuus eivät vaarannu.

Yksityiskohtaisempia kommentteja koskien asetusluonnoksen ja taustamuistion kohtia

2§ Palvelukeskuksen tehtävät ja yhteisten palveluiden järjestäminen

Asetusluonnoksen perusteluissa on tuotu esiin sellaisia turvallisuusverkon palveluita, kuten KEJO ja ERICA, joiden käyttö on tarkoitettu tapahtuvan vain käyttäjäryhmien toimesta turvallisuusverkon käyttöympäristössä.

Maakuntien palvelukeskuksen tehtäväksi tulisi määritellä, että palvelukeskuksen tulee yhteistyössä Valtorin TUVE-yksikön kanssa mahdollistaa maakuntien palvelukeskuksen itsensä tuottamien ja järjestämien palveluiden käyttö sekä maakuntien omien tietojärjestelmäpalveluiden käyttö turvallisuusverkon käyttöympäristöstä. Palveluiden käytön mahdollistaminen turvallisuusverkosta käytettynä tulee toteuttaa turvallisuuden ja varautumisen vaatimukset sekä palveluiden tarkoituksen mukainen käytettävyyden toiminnan tarpeiden mukaisesti.

Pelastustoimen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käyttäjiä ovat pääosin sisäministeriön pelastusosasto, Pelastusopisto ja pelastuslaitokset. Asetusluonnoksessa ei tuoda riittävän selkeästi esiin valtakunnallisten palveluiden käyttöä sekä niiden käyttäjiä, mitkä koostuvat sekä maakunnallisista että valtiollisista toimijoista. Asetusluonnoksessa ei myöskään tuoda riittävän selkeästi esiin, että toimialojen tietojärjestelmäpalveluita voidaan toteuttaa valtakunnallisesti tai alueellisesti

joko maakuntien palvelukeskuksen kanssa tai toisen toimijan kanssa. Pelastustoimen näkökulmasta on tärkeää, että maakuntien palvelukeskus voi toteuttaa ja järjestää myös toimialan omia valtakunnallisia tietojärjestelmiä niiltä osin kuin se nähdään tarkoituksenmukaiseksi.

Maakuntien yhteisten palveluiden osalta on tarkoituksen huomioda, että palveluista voidaan tehdä myös erillinen instanssi toiseen käyttöympäristöön, millä mahdollistetaan palveluiden käyttö eri käyttäjäorganisaatioiden toimintaympäristöistä tarkoituksen mukaisesti.

3§ Yhteiset tieto- ja viestintätekniset palvelut

Perusteluiden viittauksessa 3 §:n 4 momenttiin todetaan yhteisten viestintä- ja työskentely-ympäristöt toteutettavan pilvipalveluna. Perusteluissa ei tulisi ottaa kantaa teknologisiin ratkaisuihin. Pelastusosaston näkökulman mukaan palveluiden kehittäminen tulee toteuttaa toiminnan tarpeista sekä huomioida vastuut ja roolit sekä varautumisen ja tietoturvallisuuden vaatimukset. Palveluiden toteuttamisessa tulisi huomioida maakuntien jatkuvuuden hallinnan näkökulma sekä vaatimukset palveluiden käytölle kaikissa olosuhteissa. Ketteryden, mobiliteetin ja kansainvälisyyden näkökulmien keskiössä on palvelun käyttäjä. Yhteismitalliset toimintamallit ja -tavat sekä vaatimusten- ja muutoksenhallinnan menettelyt mahdollistavat kustannus- tehokkaan, avoimen ja kehittyvän kokonaisuuden.

Palveluiden ohella tarkastelukulmana toimiva toiminnan näkökulma asettaa vaatimuksia toiminnallisuuden prosesseille. Tällöin sen kattavuus mahdollistaa yhteistoiminnan monien eri tahojen ja toimijoiden kanssa.

Perusteluissa viitataan yhteisiin perustietotekniikkalaitteisiin, mitkä kattavat työasema-, tietoliikenne- sekä konesali- ja kapasiteettipalvelut. Perusteluissa ei huomioida jatkuvasti yleistyvää mobiliteettia riittävällä tasolla.

4§ Yhteiset integraatiopalvelut

Pelastusosaston näkemyksen mukaan pelastustoimi tulee käyttämään pelastustoimen ja turvallisuusviranomaisten nykyisiä ja tulevia kansallisia tietojärjestelmäpalveluja. Asetusluonnoksen ja perusteluiden perusteella jää epäselväksi Valtorin TUVE-yksikön rooli suhteessa Vimanaan integraatiopalvelujen tuottajana. Julkisen hallinnon turvallisuusverkkolain mukaisesti pelastustoimen palvelujen integraattorina toimii Valtori. Turvallisuusverkko lain mukaan turvallisuusverkossa olevia palveluita käytetään turvallisuusverkon päätelaitteilla, millä varmistetaan riittävä varautuminen ja tietoturvallisuus. Asetusluonnoksessa tulisi selkeästi huomioida palveluiden käyttö eri ympäristöistä sekä palvelukeskusten roolit kokonaisuudessa. Asetusluonnoksessa jää epäselväksi vastuutahot palvelukeskusten palveluiden yhteentoimivuuden ja käytettävyyden takaamiseksi tarkoituksenmukaisella.

5§ Velvollisuus käyttää yhteisiä palveluja

Pelastustoimi on Turvallisuusverkkolain (10/2015) pykälissä 2 ja 3 mainitun käyttövelvoitteen alainen toimiala kuten muistiossa mainitaan. Pelastustoimella on tarve käyttää mm. maakunnan hallinnollisia tietojärjestelmiä turvallisuusverkon päätelaitteilta. Maakuntien palveluiden toteuttamisessa tulisi huomioida valtakunnallisten toimialan sisäisten tietojärjestelmien tarve integroitua maakuntien palveluihin mm. maakuntien

Lausunto

SM1832488

00.02.04

26.10.2018

SMDno-2018-1834

hallinnollisiin järjestelmiin. Pelastusosasto toteaa, että maakuntien palvelukeskuksen tehtäväksi tulisi myös mahdollistaa valtakunnalliset yhteiset rajapinnat valtakunnallisten toimialojen tietojärjestelmien ja maakuntien tietojärjestelmien välille noudattaen määriteltyjä rajapintavaatimuksia vasten. Ilman rajapintoja järjestelmien yhteentoimivuus, tietojen eheys sekä kustannustehokkuus eivät toteudu tavoitteiden mukaisesti.

6§ Palvelujen tuottamisen vaatimukset ja yhteentoimivuus

Asetusluonnoksessa viitataan lakiin julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetusta laista. Kyseinen laki on korvaantumassa uudella tiedonhallintalailla 1.6.2019 julkisen hallinnon tiedonhallintalakiesityksen luonnoksen perusteella. Asetusluonnoksen on suunniteltu tulevan voimaan mahdollisimman nopeasti maakuntalain jälkeen, joka hallituksen esityksen (HE 15/2017) mukaisesti astuisi voimaan 1.1.2019. Asetusluonnoksessa tulisi huomioida tuleva tiedonhallintalaki sekä siirtymäajat tulisi arvioida tulevan tiedonhallintalainkin näkökulmasta.

Ohjaus- ja kehittämisjohtaja

Taito Vainio

Erityisasiantuntija

Heikki Toivonen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Sisäministeriö 26.10.2018 klo 14:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Valtiovarainministeriö, budjettineuvos Tomi Hytönen
Valtiovarainministeriö_kirjaamo

Tiedoksi

Sisäministeriö, hallinto- ja kehittämisosasto_tietohallinto